

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเราจะพบว่าการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ “คน” และมุ่งให้ทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมให้เด็กได้รับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และสติปัญญา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย 12 ข้อ และแต่ละช่วงอายุผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 9) และสอดคล้องกับ พัชรีย์ ผลโยธิน (2551 : 25) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย เด็กปฐมวัยต้องการเคลื่อนไหว เพื่อพัฒนาร่างกายให้สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่ว มีสุขอนามัยที่ดี และมีความปลอดภัย ในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ โดยผ่านประสบการณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กต้องได้รับการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ อย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์และการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ควรช่วยให้เด็กปฐมวัยตระหนักถึงความรูสึกของตนเองและของผู้อื่น พร้อมทั้งแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ด้านสังคม ประสบการณ์ การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใกล้ชิดกับเด็กในช่วงปฐมวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางสังคม และบุคลิกภาพของเด็ก และด้านสติปัญญา องค์ความรู้เกี่ยวกับสมองและการคิดของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจพัฒนาการและการเจริญเติบโตทางสติปัญญา และจิตใจของเด็กปฐมวัย นำไปสู่ความชัดเจนในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และการเรียนรู้ ที่จะช่วยพัฒนาภาษา และการคิดให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยยิ่งขึ้น

กิจกรรมทางกาย ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต ทำให้ร่างกายมีการทำงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะระบบกล้ามเนื้อ ระบบหัวใจ ระบบหายใจ และระบบประสาท เด็กที่มีกิจกรรมทางกายในชั้นเรียน 30 นาที/วัน เป็นเวลา 3 วัน/สัปดาห์มีผลการทดสอบความสามารถทางปัญญาหรือความฉลาด (IQ) และผลทางวิชาการเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ขาดกิจกรรมทางกาย การมี

กิจกรรมทางกายเป็นประจำในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นมีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของร่างกาย การหลั่งฮอร์โมน การสะสมเกลือแร่ในกระดูก การพัฒนาระบบหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น รวมไปถึงทางด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้สมองจะถูกกระตุ้น ขณะที่มีการออกกำลังกายโดยการเพิ่มปริมาณการไหลเวียนเลือดไปยังสมองส่วนที่เป็นความจำ ความเข้าใจ อารมณ์ และความสามารถในการตัดสินใจของเด็ก ตลอดจนส่วนที่จำเป็นต่อการกระตุ้นการเรียนรู้ (เจริญ กระบวนรัตน์ อ้างถึงใน เพิ่มศักดิ์ สุริยจันทร์ 2558: 8-9) ซึ่งสอดคล้องกับ สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2551 : 4) ได้กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสุขภาพกายที่แข็งแรงนำไปสู่สุขภาพที่สมบูรณ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านร่างกายตั้งแต่ปฐมวัย เพราะการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพในเด็กปฐมวัยจะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในวัยต่อมา และมีผลต่อเนื่องกับพัฒนาการด้านอื่นอย่างเป็นองค์รวม คือ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม

การจัดกิจกรรมในรูปแบบของกิจกรรมทางกายที่ใช้สื่อวัสดุธรรมชาติในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวร่างกายทุกรูปแบบที่กระตุ้นการหดตัวของกล้ามเนื้อใหญ่และมัดเล็ก ผ่านสื่ออุปกรณ์จากวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ไม้ไผ่ ท่อนไม้ ไม้แผ่น เชือกป่าน และใบไม้ กับวัสดุธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ได้แก่ ไซดักปลา กระตัง หวดข้าว ข้องใส่ปลา ปลาตะเพียน-ใบมะพร้าว และวัสดุธรรมชาติจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ หิน ดิน ทราย มาใช้ในการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับวัย สนองความต้องการของเด็ก วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หาง่าย อยู่ใกล้ตัว แข็งแรง ออกแบบได้ง่ายไม่ยุ่งยาก ระวังให้เด็กได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ และราคาประหยัด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหาร และตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้นำไปใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมทางกายของเด็กปฐมวัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ

3. สมมุติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติมีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาสูงขึ้น

4. กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

5. ขอบเขตวิจัย

5.1 ด้านเนื้อหา

ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ

5.2 ด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้อง รวม 55 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มทดลอง ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 27 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5.3 ด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ

ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อธรรมชาติ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายทุกรูปแบบที่เกิดจากการหดตัวของกล้ามเนื้อเนื้อมัดใหญ่ ได้แก่ การเดิน การคลาน การวิ่ง การกระโดด เพื่อให้ร่างกายมีพลังเพิ่มมากขึ้น โดยเคลื่อนไหวร่างกายผ่านสื่อวัสดุธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ได้แก่ สะพานไม้สัก ท่อนไม้สักต่างระดับ ราวไม้ไผ่ หลังคาไม้ยูคาลิปตัส ฐานด้วยเชือกป่าน ไซดักปลาไม้ไผ่ กระด้งไม้ไผ่ หวดข้าวไม้ไผ่ ข้องใส่ปลาไม้ไผ่ และปลาตะเพียน ฐานด้วยใบมะพร้าว ตามกิจกรรมดังนี้ 1) กิจกรรมสะพานพาเพลิน 2) กิจกรรมวิ่งจับปลาใส่ข้อง 3) กิจกรรมกบกระโดดบนกระด้ง 4) กิจกรรมคลานลอดอุโมงค์ปลา 5) กิจกรรมเดินเห็นฟ้าถลาลม 6) กิจกรรมเลื้อยหรรษา 7) กิจกรรมกระต่ายน้อยหาเพื่อน และ 8) กิจกรรมแมงมุมขยุ้มหลังคา

6.2 พัฒนาการ 4 ด้าน หมายถึง พัฒนาการ 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย 2) พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 3) พัฒนาการด้านสังคม และ 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

6.3 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิง จำนวน 27 คน อายุ 5-6 ปี ศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

7. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

7.1. เด็กปฐมวัยได้ร่วมกิจกรรมทางกายอย่างเต็มศักยภาพ จากการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติ

7.2. ครูหรือผู้เกี่ยวข้องได้แนวทางการจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

7.3. ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยเห็นคุณค่าจัดกิจกรรมทางกายโดยใช้สื่อวัสดุธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และได้แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย